

Mbra ηwa'anjli chɔshi Korinj

Kāonj nu pa thɔ nnu

Yei mbra ηwa'anjli ηja Pɔɔ ni nā'aŋ mfɛ ni chɔshi Korinj ne. A nā'aŋ ηwa'anjli yei mfɛ ni pugu ndii ηja pa nnu shini ndɔ nyien nu shi'i mbhɔ pugu pugu ne. Pichəi pa ηgwa moŋ chɔshi ghɔ ni nchhɔ mfɛ ηgə'i ni Pɔɔ ndɔ a pa'o nɔ lūgwi nu pugu pugu.

Moŋ fūoŋ ghrà moŋ ηwa'anjli yei, Pɔɔ fī'i ηkwaŋ ha'aŋ shìna yugu pa chɔshi ghɔ ni mbɔ ne, ndɔ mbìnì mfi'i nnu ηja a chwìe a nā'aŋ ηwa'anjli ghɔ a titinì ne. A ni nā'aŋ nne nthè wé'i pugu pa ki'ingini ηja pugu ni nū'ɔŋ nu ghɔ ne. A ni mbìnì mfi'i ηkwaŋ nɔ ha'aŋ a ni mfā'o pwatua nthè ηja a ni ηga nā'aŋ nenne, a chwìe pugu pā'a ηkunu yugu ni phi, nne, chīni nu ηggì piñi mbɔ.

A ghēi shhi ki's ndīgəi ηja pa ηgwa moŋ chɔshi ghɔ fe pa yaοŋ ki lo ηgi'e nɔ ghēre nu pa ghaŋ piŋ ηja pugu ni mbɔ Judia ne. Pɔɔ gha ndwigi nu ki's, nōon ηja a ηkienj ηganj ntaoŋ Krishto shini nthè ηja pichəi ni nthɔ ndii vi pi nɔ ηganj mifii.

¹ Ηwa'anjli yei llɔ pi mbhɔ mu Pɔɔ, mbɔ ηganj ntaoŋ Krishto Jishɔ ntɔgo pi ηkuoŋ khwā njù'ɔ Minnwi ndɔ mbìnì ndhɔ mbhɔ Timoti ndiŋ via, ηgəi ni chɔshi Minnwi ηja a pɔ la'ataoŋ Korinj pugu pa ηguoŋ pa ηgwa Minnwi pi taonjtaoŋ ηja pugu pɔ moŋ ηguoŋ krao ηgei Akaya.

² Pwapuŋ pugu pa ghīghri llō mbħo Minnwi, mbɔ Tāa via, pugu Jisho Krishto, mbɔ Taatho, po ni pəi.

Minnwi ghà mfε mā'aŋ njù'c ni ɳguoɳ ɳgwa

³ Mbɔrɔ yi Minnwi ndɔ mbɔ Tāa Jisho Krishto, mbɔ Taatho via. A Tāa pa kwoshini ndɔ mbɔ Minnwi ɳguoɳ mā'aŋ njù'c ghao, ⁴ ɳa a ghà mā'aŋ njù'c yigi moɳ ɳguoɳ pa ɳgə'i yigi ghao, nne ɳa minthe pigi fā'o njì no mā'aŋ nu njù'c pa ɳgwa pe ɳa pugu po moɳ sheshe ɳgə'i ni mā'aŋ njù'c ɳa Minnwi mā'aŋ njù'c ndutho yigi no għo ne. ⁵ Nthex ɳa wu'c no ha'aŋ pigi yəi ɳgə'i ntou yi no ha'aŋ Krishto ni njəi ne, wu'c nennne, mā'aŋ njù'c yigi shi njieŋ ntɔgɔ pi mbħo Krishto. ⁶ Ndɔ p̄pig i njəi ɳgə'i, a po pi mā'aŋ njù'c pugu pa lūgu nu ni pəi, ki pi mā'aŋ pi njù'c yigi, kaŋ a po pi mā'aŋ njù'c yəi, ɳa a fā'a mbiŋ pəi ndiżi ɳa pəi wēiŋ njù'c yəi, ntii shii moɳ ta'a ɳkwaŋ ɳgə'i ɳa pigi ɳkaa pigi yəi ne. ⁷ Kwà'a yigi nthex vəi lō nji'i nchi'i, nthex ɳa pigi ji ɳa no ha'aŋ pəi fā'o għrà moɳ ɳgə'i yigi ne, pəi shi mbińi nu'uŋ mfā'o għrà moɳ mā'aŋ njù'c yigi.

⁸ Pa līn paŋ, pigi tā'a nu nshwei vəi ni ɳgə'i ɳa pigi tɔgɔ moɳ ghɔ Eshia ne. Pa lr̄i ha'aŋ pi ni nū'cnej mbiŋ pigi ne ni ɳgā'o ndɔ ndr̄i nchaa għrif yigi ti chombhi gu nnu għa ni pigi. ⁹ Shishini, pigi ni mbī'i ɳa pi fe njó gu ni pigi. Ndɔ yei ni mbɔ no chwile nu ki'i pigi yi'θe noŋ yigi mbiŋ pigi, ndɔ pigi yi'θe pi mbiŋ Minnwi ɳa a ghà mbī'i pa ɳgwa khu moɳ gu ne. ¹⁰ A ni mfu'u vigi moɳ yie cho gu piphix ndɔ shi ɳgu'c mbińi mfu'u vigi ɳkamu'cnej.

Pigi nū'ōn kwà'a yigi pi mbìn yu ḥa a shi mbìn
nu'uŋ ḥkwe vigi ḥkamu'ōn. ¹¹ Pəi ḥkaa pəi fā'o
nō ghēre nu vigi ni luon Minnwi, nne ḥa ntou
ṅgwa shi mfē ntōo nu nō ligi yigi nthé mbōrō ḥa
Minnwi fe ni pigi nthé luon Minnwi ntou ṙgwa
nē.

*Pɔɔ kwri ḥkwaŋ ha'aŋ a ni mfā'o nō chwīe nu
nnu pi ne*

¹² Kwēi njù'ō yigi pə pi yei, ndō ḥgaṇthō yigi
chhu ni pigi ḥa pigi ni nchwīe nnu pigi ḥkuoŋ
mbhi yei ni ta'anju'ō ndō ntōgō ndaoŋ ntou moŋ
pōgo Minnwi, ki lō mbo pi shiethō ḥkuoŋ mbhi
yei, mbo ntōgō pi ḥkuoŋ pwapuŋ Minnwi, mī'εŋ
mbo pi ni pəi. ¹³ Nthé ḥa pigi lō nchhō nā'aŋ pi
yichēi nnu nduoŋ ni pəi ḥkięŋ yaon ḥa pəi mēiŋ
ndō nji nē, ndō ḥkwā'a nu ḥa pəi shi nja nji ghao,
¹⁴ wu'ō nō ha'aŋ pəi ni nji vigi shigei nē, ḥa moŋ
llembhi ḥa Jishō Taathō via shi mbīni nē, pəi shi
mfā'o titene nthé vigi nō ha'aŋ pigi fā'o nthé vəi
nē.

¹⁵ Nthé ḥa mi ni mfā'o yei tīnīnju'ō nē, mi ni
ntā'a nu mfūoŋ nthō ḥkra vəi, nne ḥa minthē pəi
fā'o mbōrō mbra ḥge. ¹⁶ Mi ni ntā'a nu ḥkra vəi
ndii ḥa ḥgēi nu Mashedonia nē, ndō nshi mbīni
nji vəi llō Mashedonia, nne ḥa pəi ghēre a ḥgēi
Judia.

¹⁷ Mi ni ḥgēi pi shhi ḥkwēi nu njiŋ ndii ḥa mi
ni ntā'a nu nchwīe yei nē? ḅga ḥkā'a nnu paŋ pi
ṅkwaŋ ha'aŋ freinoŋ tā'a nu nē, mbīri nō chhu
nu ḥa, "Oon, oon" ki ḥa "ጀga, ḅga" wu'ō ta'a
ndii ghō? ¹⁸ Shishini, nō ha'aŋ Minnwi ḥoŋ ḥa a
ghà nchwīe nō ha'aŋ a chhu nē, chrà yigi ni pəi

lə nji'i mbə pi Ooŋ pugu Nga. ¹⁹ Nthe ḥa Muuŋ Minnwi mbə Jishə Krishto ḥa Shaila, ni Timoti ni mmu nduthə a chii nu ni pəi ne shini ndə mbə pi Ooŋ pugu Nga ndə moŋ Krishto a ghà ḥŋu'c mbə pi Ooŋ. ²⁰ Nthe ḥa ḥŋuoŋ pa kà'a Minnwi Ooŋ mbīŋ yu. A chwīe yie a po ntəgo pi mbhə yu ḥa pia chhu ḥa "A po nennne" ni Minnwi no ndigha'o yi.

²¹ A chwīe Minnwi pia thi titini moŋ Krishto, ndə mbīni nchu'c via nū'cη no ji, ²² ndə mbīni mbə ju mbə ḥŋoŋ ḥa a nū'cη l̄i yi mbīŋ pia ndə mfe Jijwe yi njù'c pia no minkwentie pa nnu pe ḥa a kà'a via no gho ne.

²³ Ngē Minnwi no minkwentie a ḥa n̄də nde'i pi ḥŋieŋ, ḥa a ni mbə nthə pi ḥa n̄shini ndə ntā'a nu mfe ḥŋe'i ni pəi ḥa mi ni mieŋ ki lə nthə njøi vəi Koriŋ. ²⁴ A lə nji'i mbə pi ḥa pigi ku'c ku'c tho pəi moŋ piŋ yəi, ndə pia ghà mfā'a ka'a no pwanju'c yəi, nne ḥa pəi thi a tini moŋ piŋ yəi.

2

¹ Nennne, mi ni mbīri njù'c a ḥa m̄ba'a nthə njøi vəi nne ḥa ki'i n̄chwig pəi po moŋ yu'c njù'c ḥkamu'cŋ. ² Nthe ḥa m̄i n̄chwig pəi fā'o yu'c njù'c, a shi mbīni n̄chwig gō m̄fā'o pwanju'c ḥkieng gō gho ḥa ḥkwo chwig o fā'o yu'c njù'c ne? ³ Mi ni nā'aŋ ḥkwaŋ ha'aŋ ḥki nā'aŋ ne, nne ḥa n̄shi ḥga nthə, pa'a n̄də mfā'o yu'c njù'c ll̄o mbhə ḥgwa pe ḥa pugu kaŋ ni n̄chwig m̄fā'o pwanju'c ne. Mi ni mfā'o tiniŋju'c mbīŋ pəi ḥa pwanju'c a shi mbə pwanju'c ḥŋuoŋ yəi għao. ⁴ Nthe ḥa ḥki nā'aŋ ḥwa'aŋli mfe ni pəi pi moŋ

ηkiεŋ ntuŋ ηgə'i pugu pa mmɛ yu'ɔ njù'ɔ, ni
ηkhī ligi, pa'a ndɔ ntā'a pi ηa pəi pɔ moŋ yú'ɔ,
ntā'a pi ηa pəi ji f'i ntou khwā ηa m̄fā'o nthɛ
vəi ne.

Lī'ɛ phī ηoŋ ηa a chwīe phī ne

⁵ Ndwe šheshenɔŋ kaŋ ni nchwīe ηoŋ fā'o yu'ɔ
njù'ɔ, kaŋ a lɔ nchwīe pi mbiŋ mu nɔ yichəi f'i,
a chwīe pi mbiŋ ηguoŋ yəi, nɔ chhu nu ki lɔ ni'in
nchunchru yi. ⁶ Ni ηkwaŋ ηoŋ yinɛ, njó ηa a llɔ
mbhɔ yieŋ yəi ne kā'o. ⁷ Nne, a ka pie pi ηa p̄e
lī'ɛ phī yi ndɔ mā'aj njù'ɔ yi, kaŋ minthɛ yu'ɔ
njù'ɔ yieŋ ηga'a vi. ⁸ Nne, n̄dīgəi vəi ηa pəi p̄i
nu'uŋ nchwīe a ji ηa pəi khwā vi.

⁹ Nthɛ ηa yei nnu ηa a ni nchwīe n̄ā'aŋ mfɛ
ni pəi ηa minthɛ n̄jwɛ'i vəi njəi ηa pəi ghà nja'o
nchò moŋ ηguoŋ nnu ghao. ¹⁰ Sheshenɔŋ ηa pəi
lī'ɛ phī yi ne, mummu ηkaa mu shi ndī'ɛ phī yi.
Nthɛ ηa sheshe ndīi ηa ηkwɔ lī'ɛ phī ne, nɔ ha'aŋ
ä mbɔ ηa ηkwɔ lī'ɛ phī, kaŋ a pɔ nthɛ pi pəi shhī
Krishto, ¹¹ nne ηa ki'i Shata gha'a via, nthɛ ηa
pia shi lɔ mbɔ pi pa ghìnì ni pa shiri ηa a p̄iri nu
ne.

Pa ghaghana ηa a ni nthɔ ni Pɔɔ la'ataoŋ Troa

¹² Ndīi ηa mi ni nthɔ nchəiŋ Troa lī'i chīi ηkñi
pwa pisha'akhɔ Krishto ne, nji'i nthɛ pi nɔ ha'aŋ
chonda fā'a Taathɔ ni mbɔ yi chu'ɔ vəi fɔ ne,
¹³ njù'ɔ a shini ndɔ mbɔ shi'i nthɛ ηa n̄shini
ndɔ njəi Taitu ndīŋ a fɔ. Nne m̄ieŋ vugu ηgəi
Mashedonia.

Pia gha'a pa ghaghā'a ntɔgɔ pi mbhɔ Krishto

14 Ndō pia tōo Minnwi, ḥa, moŋ po nu ta'a yi pia pa Krishto, a ghà ḥgu'c nthi shhi ntia via ḥgħejj nu nō għo, nō ḥgwa ḥa pugu mā'aŋ ti ḥga'a, ntøgħo mbħo pia Minnwi chwile yaqoŋ ḥa Krishto yie nse nyieej ḥguoq li'i nō luu mbwa laminda. **15** Nthex ḥa pia po pi nō mbwa luu laminda Krishto ni Minnwi shina ḥgwa pe ḥa pugu lūgu nu nse, ndō mbinni mbċċha shina ḥgwa pe ḥa pugu phe nu għa nse. **16** Ni ḥgwa pe ḥa pugu phe nu għa nse, a luu gu ḥa a thox ni gu, ndō ni ḥgwa pe ḥa pugu lūgu nu nse, luu chombhi ḥa a thox ni chombhi. Ti a għo ḥa nnu pei kā'o għrif yu? **17** Nthex ḥa pigi shi l-o mbċċha pi nō ntou pichx ħi ḥgwa ḥa pugu lōgħo chrà Minnwi nō maon tanj, ndō nō għajnej ta'anju'c ḥa Minnwi fe fà'a ni pugu nse, shhi Minnwi, pigi ghà nchrā moŋ po nu ta'a yi pigi pa Krishto.

3

Puoq fà'a kina fhi

1 Pigi pini nu'uŋ njeħ nħoñ pi noŋ yigħi nō ḥkiex ħgwa ħkamku'c? Ki a pie ḥa pi nā'aŋ ḥwa'aŋli nō ha'aŋ pichx ħgwa chwile nse, nō chhu nu ḥa pigi ḥkiex ħgwa mfse ni pəi, ki llo mbħo pəi? **2** Ndutho yəi po pi pa ḥwa'aŋli nō nħoñ nu ḥa pigi ḥkiex ħgwa, ḥa pi nā'aŋ nji'c pigi, ḥa ḥguoq ħgwa ji ndō mēiñ. **3** Pəi nħoñ ḥa pəi po pi ḥwa'aŋli llo mbħo Krishto ḥa pigi fe, ḥwa'aŋli ḥa pi l-o nji'i nā'aŋ pi ni ḥkhwă ḥwa'aŋli, pi nā'aŋ pi ni Jijwe Minnwi maon, ki l-o mbċċha pi ḥkuoq pa ḥgu'c prapra, mbċċha pi nji'c ħgwamishua.

⁴ Yie ghə ḥkwaŋ t̄inju'č ɳa pia fā'o mb̄iŋ Minnwi nt̄očo pi mbh̄o Krishto n̄e. ⁵ A l̄o nj̄i'i mb̄o pi ɳa pigi nduth̄o yigi ka'oka'o n̄o chhu nu ɳa ch̄ei nnu ll̄o pi mbh̄o pigi, kā'o nu yigi ll̄o pi mbh̄o Minnwi, ⁶ ɳa a chw̄ie via pia kā'o n̄o p̄o nu puon fā'a k̄ina fhi, ki l̄o mb̄o pi ye ɳa pi nā'aŋ nā'aŋ n̄e, mb̄o pi yi Jijwe. Nth̄e ɳa ye ɳa pi nā'aŋ nā'aŋ n̄e ghà nth̄o pi ni gu nd̄o Jijwe ghà mf̄e ch̄ombhi.

⁷ A kaŋ mb̄o ɳa ndunu sh̄endaon̄ ɳa a th̄o ni gu n̄e, ɳa pi ni nā'aŋ pi ḥkuon̄ ḥgū'č n̄e, ni nth̄o ni ḥkiεŋ mme ndigha'o ti puon Ishrae kaŋ ni nth̄e pa'a pugu l̄o nj̄i'i nd̄ii ligi Mushi nth̄e ndigha'o yi gh̄o n̄e, nd̄o mb̄o ndigha'o ɳa a ni nth̄o mɛmme n̄e, ⁸ yie gh̄o shi l̄o nōoŋ ki'ɛ ɳa sh̄endaon̄ fhi mb̄o yi Jijwe ka fā'o ndigha'o fā'o a chaa yie gh̄o? ⁹ Nth̄e ɳa n̄o ha'aŋ ndigha'o ni mb̄o moŋ ndunu sh̄endaon̄ ɳa a ghà nth̄o ni nj̄o n̄e, yie gh̄o nōoŋ ɳa sh̄endaon̄ fhi ɳa a th̄o ni nd̄indi n̄e chaa vi ḥkiεŋ yie gh̄o moŋ ndigha'o. ¹⁰ Shishini, moŋ yei, yaon̄ ɳa a ni ma mfā'o ndigha'o lūgwi ki l̄o nu'uŋ mfā'o sheshe ndigha'o kaŋ shigei nth̄e ndigha'o ɳa a chaa vi n̄e. ¹¹ Nne, ti yaon̄ ɳa a ni ḥkhu nu ne mb̄o ɳa a ni mfā'o ndigha'o, yie nōoŋ ɳa yaon̄ ɳa a th̄o nu ḥkina ne fā'o ndigha'o nchaa yie gh̄o ḥkiεŋ ntou yi.

¹² Na pigi fā'o yei kw̄a'a n̄e, pigi ya mfā'o t̄inju'č, ¹³ ki l̄o mb̄o pi n̄o Mushi, ɳa a ni mbūoŋ ligi yi ni yaon̄ ndhw̄i nne ɳa ki'i pa puon Ishrae chaon̄ ligi yugu ḥkuon̄ yaon̄ ɳa a ni nchh̄o ḥkuokuo mme nu n̄e. ¹⁴ Nd̄o pugu ni nchri nj̄u'č yugu. Nth̄e ɳa nch̄eiŋ shi'a, nd̄ii ɳa pugu mēiŋ

ndunu kìna nε, ndhwí ghø wu'c mbùoŋ njù'c yugu, nthe ḥa a wu'c ntøgø pi mbiŋ Krishto ḥa ndhwí ghø ghà mbø yi pi'i. ¹⁵ Ooŋ! Nchøin shi'a sheshe ndiň ḥa pi mēiŋ gí Mushi nε, ndhwí ghø kina ḥkuru njù'c yugu.

¹⁶ Ndø ndiň ḥa ḥoŋ kara mbara Taathø nε, pi pi'i ndhwí ghø. ¹⁷ Ndwe, Taathø po pi Jijwe, ndø li'i ḥa Jijwe Taathø po nε, ḥoŋ lø nu'uŋ mbø moŋ kúna. ¹⁸ Nne ndwe, pia ghao chhø njøi ndigha'o Taathø ni miŋi mia ḥa a lø mbø yi pùoŋ nε, pia chhø ḥkara nu mfhi vi, llø ḥkuoŋ ta'a nthiŋkwo ndigha'o ḥgøi nchøin moŋ yichøi. Yei llø pi mbhø Taathø ḥa a Jijwe ghø nε.

4

Lí'ε pwa pisha'akħo

¹ Nthe yie ghø, nø ha'aŋ pigi fā'o fà'a yei, ntøgø pi ḥkuoŋ kwoshini Minnwi nε, pigi lø nji'i mfā'o li'ənoŋ. ² Pigi ni ndøgø nthi miŋi ḥa mba'a pigi ma nchwie pa nnu moonj njinj pugu pa nnu lrithø. Pigi lāa chwie nu pa nnu mifhi ki kwri nu chrà Minnwi, ndø ntøgø pi ḥkuoŋ chrā nu nnu shini shħente, pigi nōoŋ ḥkwaŋ ḥgwa ḥa pigi yie nε ni ḥganjħo sheshenjoŋ shħi Minnwi.

³ A ndø mbø ḥa pwa pisha'akħo yigi yi kuru, kaŋ a wu'c mbø pi ni ḥgwa pe ḥa pugu phø nu nε. ⁴ Nnwi ḥkuoŋ mbhi yei fhiligi ḥgwa pe ḥa pugu lø mbiŋ, nne ḥa ki'i pugu yøi lí'ε pwa pisha'akħo ndigha'o Krishto mbø fhi Minnwi.

⁵ Nthe ḥa pigi lø nji'i nthi nchħii pi noŋ yigi. Pigi chħi pi Jishħo Krishto nø Taathø, ni pigi ḥa pigi po pi puoŋ fà'a ni pøi nthe Jishħo nε. ⁶ Nthe

ηα Minnwi mbo ηοη ηα a ni nchhu ηα, “Lí’ε the llo moη njin ne,” kwo the moη njù’o pigi no fe nu lí’ε ji nu ndigha’o Minnwi no miηi Jisho Krishto.

Fà’o moη kij nchí’ a

⁷ Ndɔ pigi tuo fà’o yei pi moη pa kij nchí’ a, no nōoη nu ηα mmɛ titinì njì gho pɔ pi yi Minnwi ki lɔ mbo pi yigi. ⁸ Yú’o nii vigi moη ηguoη puoη shendaon għao, ndɔ pa’ a ndɔ nwī’iη vigi, pigi fā’o fintho ndɔ pa’ a ndɔ mbhe kwà’ a. ⁹ Pi fe ηgə’i ni pigi ndɔ pa’ a pigi lɔ ηkina tə’i vigi, nchhwı vigi mā’ aŋ shħe ndɔ pa’ a ndɔ mbiri vigi, ¹⁰ ηgu’o ma nchħo ntieŋ pi gu Jisho nyieŋ nu no moη noη yigi nne ηa chombhi Jisho nōoη moη noη yigi. ¹¹ Nthe ηa ηguoη ndiη għao pi cha’ a vigi ηa pigi yi maoη ne mfse nu ni gu nthel ligi Jisho, nne ηa minthe chombhi Jisho nōoη noη yi moη freinon yigi ηa a ghà ηkhu ne. ¹² Nne pigi təgo pi moη gu, ndɔ pət chħo mfā’ o chombhi mbiη pət.

¹³ Nwa’ aŋli Minnwi chhu ηa “Nki piŋ, a ni nchwie yie għo nchrā.” Ni ta’ a ηkwaŋ piŋ għo, pigi ηkaa pigi ni mbiη nne nchrā, ¹⁴ nji nu ηa ju ηa a ni mbi’i Jisho Taatho moη gu ne shi mbi’i vigi pigi pa Jisho Taatho, ntho ni pia ka’ a shħi yu. ¹⁵ Nthe ηa ηguoη yi għao pɔ nthel pi pət, nne ηa pwapuη Minnwi ηa a thô nshēre nu ni ntountou ηgwa ne, shi nchwie tōo nu pīgi no fe nu ndigha’o ni Minnwi.

¹⁶ Nne, mba’ a pigi yi’i mfā’ o li’ enoη. Nji’i nthel pi no ha’ aŋ freinon yigi piri ηgħei nu ne, noη yigi moη jijwex wu’o nchħo ηgu’ pi yi fhi pa lelle. ¹⁷ Nthe ηa puoη mi ηgħe’i yī’ e yī’ e pei no kuo ndiη yei ne chħo mbiri pi ηkien lirri ndigha’o ki

ndugwi yi ḥa fi'í yi lō nji'i mbɔ̄ ne. ¹⁸ Nthę ḥa pigi lō nji'i nthɔ̄ nū'ɔ̄ njù'ɔ̄ yigi pi ḥkuoṇ pa maoṇ pe ḥa ḥoṇ ghà njə̄i ni ligi yi ne, pigi nū'ɔ̄ njù'ɔ̄ yigi pi ḥkuoṇ pa maoṇ pe ḥa minthę pa'a ḥoṇ lō nji'ēi ne. Nthę ḥa pa maoṇ pe ḥa ḥoṇ yə̄i nu ne chhɔ̄ ntə̄gɔ̄tɔ̄go, ndɔ̄ pa maoṇ pe ḥa pi lō nji'ēi nu ne ghà mbɔ̄ pi ki ndugwi yi.

5

Li'i chhɔ̄ yia po

¹ Nthę ḥa pia ji ḥa ntāa yei ḥa a pɔ̄ pi la'a yia ḥkuoṇ shhę ne shi ḥga mbiri, pia fā'o li'í chhɔ̄ mbhɔ̄ Minnwi, mbɔ̄ nda ḥa pi lō nji'i ḥkrao pi ni mbhɔ̄, mbɔ̄ nda ḥa a shi mbɔ̄ ki ndugwi yi po. ² Nthę ḥa moṇ yei ntāa ndwę ne, pia shə̄nɔ̄ nu, njūa nu ḥa pia pɔ̄ moṇ nda yia ḥa a pɔ̄ pi yi po ne. ³ Pigi tā'a nu mfā'o freinoṇ yei llɔ̄ po nji ḥa mba'a pigi nu'un mbɔ̄ ntii. ⁴ Nthę ḥa nɔ̄ ha'aŋ pigi wu'ɔ̄ mbɔ̄ moṇ ntāa yei ndwę ne, pigi shə̄nɔ̄ ni ghana njù'ɔ̄, a lō nji'i mbɔ̄ pi ḥa pigi tā'a nu mfu'u noṇ yigi yei mī'an, a pɔ̄ pi ḥa pigi tā'a nu mā'an noṇ fhi ḥkuoṇ yei, nne ḥa chɔ̄mbhi mmi noṇ yei ḥa minthę a khu ne. ⁵ ḥoṇ ḥa a pīri via nɔ̄ nnu yei ne pɔ̄ pi Minnwi, mbɔ̄ ḥoṇ ḥa a fe Jijwę yi ni pia nɔ̄ ḥa pia fā'o tīnīnju'ɔ̄ ni yaon ḥa a kā'a via nɔ̄ gho ne.

⁶ Nthę yie gho, pigi ghà ḥgu'ɔ̄ ndīnaoṇ ni tīnīnju'ɔ̄. Pigi ji ḥa ndīi ḥa pigi pɔ̄ la'a moṇ noṇ yei ne, kaŋ pigi lō nji'i mbɔ̄ yə̄i Taathɔ̄, ⁷ nthę ḥa pigi ghà nchhɔ̄ chɔ̄mbhi yigi ntə̄gɔ̄ pi moṇ piŋ, pa'a ndɔ̄ mbɔ̄ pi moṇ pa nnu ḥa pigi yə̄i nu ne. ⁸ Ooŋ! Pigi ya ndīnaoṇ ni tīnīnju'ɔ̄, ḥka khwā pi

ηα pigi mieŋ ki lō mbɔ̄ moŋ noŋ yei, nne ndɔ̄ mbɔ̄ la'a pigi pa Taathɔ̄ ka'a. ⁹ Nne ki pigi pɔ̄ heiŋ pi moŋ noŋ yei, ki pigi lō nji'i mbɔ̄ moŋ noŋ yei, pigi ghà mba'o pi nɔ̄ yei nu ηα pigi chwile túa yi pwa. ¹⁰ Nthe ηα ηguoŋ yigi ghao ma ηgu'ɔ̄ nthi shá'a shhi faaŋ Krishto, nne ηα shesheŋoŋ nthi a fā'o yaon ηα a pie ηα a fā'o nthi nnu ηα a ni nchwile moŋ freinoŋ yei ne, ki a pɔ̄ pi pwa ki phì.

Fā'a nu fā'a chīni nu ηggì

¹¹ Nthe yie ghɔ̄, nthi ηα pigi ji yaon ηα pógo Taathɔ̄ yie ghɔ̄ ne, pigi chrā nthi vi ni pichəi ηgwa mba'o nɔ̄ chwile nu ηα pugu piŋ. Ndɔ̄ Minnwi ji yaon ηα pigi yie ghɔ̄ ne. Mbī'i ηα pəi ji ηkaa pəi moŋ ηgaŋtho yei. ¹² Pigi lō nji'i nchhɔ̄ mba'opa'o nɔ̄ chhu nu yaon ηα pigi yie ne ni pəi. Pigi chhɔ̄ fe pi shìna ni pəi ηα pəi kwēi njù'ɔ̄ nthi vige nji ηα pəi shi mfā'o khwè nɔ̄ fe nu ni ηgwa pe ηα pugu kwēi njù'ɔ̄ nthi pi pa yaon ηα pi yei nu ne, ki lō mbɔ̄ pi yaon ηα a llɔ̄ moŋ njù'ɔ̄ ne. ¹³ A nji'i mbɔ̄ pɔ̄ ηα moŋ tho yigi lō nji'i ηkā'o, kaŋ a pɔ̄ nthi pi Minnwi, à mbɔ̄ ηα moŋ tho yigi pɔ̄ shi'i kaŋ a pɔ̄ nthi pi pəi. ¹⁴ Nthe ηα khwǎ ηα Krishto fā'o ni pigi yaon ηα a chhɔ̄ nsha'a vige ne, nthi ηα pigi kwo lūgwi yei nnu moŋ njù'ɔ̄ pigi ηα ta'a ηoŋ khu nthi ηguoŋ ηgwa, nthi yie ghɔ̄, ηguoŋ ηgwa khu. ¹⁵ A ni ηkhu nthi ηguoŋ ηgwa, nne ηα ηgwa pe ηα pugu chombhi ne, pugu chhɔ̄ mbhi ki lō nthi pi nōoŋ yugu. Pugu chhɔ̄ nthi pi ju ηα a ni ηkhu pi ku'ɔ̄ ni ju moŋ gu nthi vugu ne.

¹⁶ Nthe yie ghɔ̄, jē ndwe ηgēi nu shhi, pigi shi lō nu'uŋ ndii ηgwa pi ηkwaŋ ha'aŋ ηgwamishua

ghà ndii nε. Nji'i nthε pi nō ha'aŋ pigi ni ndii Krishto pi ɣkwaj̄ ha'aŋ ɣgwamishua ghà ndii nε, mba'a pigi yi'i nu'uŋ ndii vi nεnne. ¹⁷ Nthε yie gh̄, shesheŋoŋ ɳa a ta'a yi pugu Krishto nε, p̄o pi yaon̄ puon̄ fhi. Pa ndunu nnu kwo t̄ḡo, l̄i nj̄ei, pa nnu ḡu pi fhi.

¹⁸ Nguoŋ nnu pei ghao ll̄o pi mbh̄o Minnwi ɳa a t̄ḡo mb̄iŋ Krishto nchini ɣgḡi yia pugu, mfe f̄a'a chini nu ɣgḡi ni pia ¹⁹ yie gh̄o p̄o ɳa moŋ Krishto Minnwi ni nth̄o nchini ɣgḡi pugu pa ɣgwa ɣkuoŋ mbhi pugu p̄in̄i mbara vi, ki l̄o nu'uŋ nchh̄o ɣgwēŋ vugu nthε ph̄i ɳa pugu chw̄ie nε, nd̄o ncha'a ɣkini chini nu ɣgḡi mfe mbh̄o pigi. ²⁰ Nthε yie gh̄o, pigi pa ghaŋ chr̄a nō ligi Krishto, pi nō ha'aŋ Minnwi chh̄o mfe ḡe yi nt̄oḡo pi mbh̄o pigi. Pigil̄ḡeŋ v̄e i nō ligi Krishto ɳa p̄e i chini ɣgḡi p̄e i pa Minnwi. ²¹ Nthε via Minnwi ni nchw̄ie vi a p̄o ph̄i, mb̄o ju ɳa a shini nd̄o nji ph̄i nε, nne ɳa moŋ p̄o nu ta'a yi pigi pugu, pigi shi mb̄o ndind̄i Minnwi.

6

¹ Nō ha'aŋ pigi pa Minnwi f̄a'a nu ka'a nε, pigi l̄iḡeŋ ɳa ki'i p̄e i chw̄ie pwapuŋ Minnwi ɳa a nōoŋ ni p̄e i nε phe gha. ² Nthε ɳa Minnwi chhu ɳa, "Wu'c nō ha'aŋ ndiŋ ni ɣkā'o nε, ɣki ya'o v̄e i, moŋ ll̄embhi l̄ugu nu ɣḡere v̄e i."

L̄i nj̄ei, ndwe ndiŋ kā'o, l̄i nj̄ei, ndwe p̄o pi ll̄embhi l̄ugu nu.*

³ Pigil̄ḡeŋ ki'iŋgiŋi ni shesheŋoŋ, nne ɳa ki'i sheshe nt̄e i p̄o ni f̄a'a yigi. ⁴ Nd̄o nō puon̄ f̄a'a

* ^{6:2} 6:2 Ishaya 49:8.

Minnwi pigi nōon noj yigi ḥa pigi ḥkięj ḥgwa ntōgō pi moj tiishii, pa ḥge'ięngę'i, pa ghagha'a pugu pa nnu titini, ⁵ pa wie, pa ghēi nu chéinj, pa yòyōnō għażiż pigitua ntho nu li'i wie vigi, fà'a ki jwe, la'a ki lle pugu pa njī. ⁶ Pigi pini nōon noj yigi ḥa pigi ḥkięj ḥgwa ntōgō pi ḥkuoñ pō nu yi taonتاon, ji nu yigi, wēinj nu njū'ō, pwapun, fā'o nu Jijwē Minnwi moj chombhi yigi, khwā llō moj njū'ō pigi, ⁷ chrā nu nnu shini, ni għri Minnwi. Pigi ghà ntuo ndindī nō maon nchħo ḥgei mbħo jī nō mā'an nu pugu ḥgei mbħo ḥkwrej nō li'i nu. ⁸ Pigi ghà mfā'a mbħo Minnwi ki pi għa'o vigi ki nshħu vigi, nchhu nnu phī thō pigi ki mfē ndigha'o ni pigi. Pi lōgō vigi nō pa għażiż mifī, ndō pigi chrā pi nnu shini. ⁹ Pi līi vigi nō pa nnu għa, ndō pichəi jī vigi ti ḥga'a, nō ḥgwa ḥa pugu chħo ḥkukħu, ndō līi njəi, pigi yi maon, nō ḥgwa ḥa pi fe njó ni pugu ndō pa'a ndō njwi vugu, ¹⁰ nō ḥgwa ḥa pugu fā'o pə'i njū'ō ndō pigi wu'ō nchħo mfā'o pi pwanju'ō, nō għażiż pou ndō pigi wu'ō nchħo nchwie ntou ḥgwa pō għażiż fā'o, nō ḥgwa ḥa pugu lō nji'i mfā'o yaon ndō pigi fā'o ḥguoñ yaon ghao.

¹¹ Pigi chrā ni pəi ki lō ndēin vəi ni sheshe nnu, ma ḥgwa la'ataon Korię, njū'ō yigi yi wo shħi pəi. ¹² Pigi lō nji'i ndi'i vəi, ndō a li'i pəi ndi'i noj yəi moj njū'ō pəi. ¹³ Ndwe, nō khwē nu, pəi ḥa'an njū'ō yəi ni pigi ḥkkaa pigi. Nchrā yei ni pəi ndwe pi nō puoñ par.

Nda Minnwi maon

¹⁴ Ki'i nyiañ kwò pəi pa għażiż ki piñ. Nthe ḥa a yəi ta'anġgi ḥa a pō shħina ndindī pugu piph?

Ki a yəi chi nu kwò ḥa a ghà mbɔ shina lí'se pugu njinjini? ¹⁵ Ki a yəi ta'aŋgi shina Krishto pugu Shata[†]? Ki a yəi li'i ḥa ḥgaŋ piŋ ghà nchi pugu ḥgaŋ ki piŋ? ¹⁶ A yəi ta'aŋgi ḥa Nda Minnwi fā'o pugu pa nnwi? Nthe ḥa pia pɔ pi Nda Minnwi maon no ha'an Minnwi chhu ḥa, "Nshi nchwie li'i chho a shina pugu nyien shina pugu

mbɔ Minnwi vugu,
pugu pɔ pa ḥgwa paŋ."

¹⁷ Nthe yie għo, Taatho chhu ḥa:
"Pəi taon shina pugu
mbɔ tə'i vəi,

Ki'i pəi kāon yaon ḥa a yi fuo ne,
kaŋ nshi mbiŋ vəi,

¹⁸ Ndɔ mbo Tāa vəi,
pəi pɔ pa puon paŋ pi pimbia pugu pa piŋgex.
A chhu Taatho ḥa a chaa ḥguon nji ne."

7

¹ Nkiex pa līn paŋ, nthex ḥa pia fā'o pa kà'a pei ne, pia fu'u sheshe yaon ḥa a ghà mfuo via ne mbiŋ pia pugu pa jijwe yia, mī'ej pɔ nu yi taon taon moq pōgo Minnwi.

Pwanju'ča ja Poco ni mfā'o ne

² Pəi ḥa 'an nji'č yəi ni pigi, pigi lɔ nji'i mfāaŋ sheshe nnu mbiŋ sheshenjon, pigi lɔ nji'i mbiri sheshenjon, pigi lɔ nji'i nchīgi sheshenjon. ³ Ndɔ nji'i nchrā yei pi no wēiŋ nu vəi ḥa pəi fāaŋ nnu. Nthe ḥa mi ni ḥkwo chhu ni pəi ḥa pəi pɔ nji'č pigi, pia khu ka'a ndɔ nchħo mbhi ka'a.

† 6:15 6:15 A pɔ moq chrà Gri pi ḥa Bequia.

⁴ Ntho nchwie pa nnu pi ni ntou tinenju'c mbię pəi, m̄fā'o ntou titenę mbię pəi. Ndinaoŋ ni ghrinju'c. Moŋ ηguoŋ pa ηgə'i pigi, pwanju'c a linaoŋ ti ηkwri.

⁵ Nthę ɳa nji'i nthę pi ndii ɳa pigi ni nchęiŋ Mashedonia ne, pigi shini ndo mfā'o ferenon, ɳgə'i ni nii vigi moŋ ɳguoŋ puoŋ shendaon, ɳgwa fē'i vigi, pogō gu po nu njù'c pigi. ⁶ Ndo Minnwi, mbə ju ɳa a ghà mfe mā'aŋ njù'c ni ɳgwa pe ɳa pugu fā'o pə'i njù'c ne, mā'aŋ njù'c yigi ntəgo pi ɳkuoŋ tho nu Taitu. ⁷ Ndo pa'a ndo ɳgu'c mbə ntəgo pi ɳkuoŋ mā'aŋ njù'c ɳa pəi ni mā'aŋ njù'c yi no ghə ne, no ha'aŋ a ni nshwei vigi ɳkwaŋ ha'aŋ pəi ni ɳkhwā nu no yəi nu ma, ndo njua nu nthę nnu ɳa a ni ndōgo li'i ne, ndo mfā'o ni'inj njù'c vəi, nne ɳja mfā'o pwanju'c, mbīgi ɳgə'i shhi.

⁸ Nthę ɳa ä nji'i mbə ɳa nchwie pəi fā'o tu'utho ni ɳwa'aŋli ɳa ɳki nā'aŋ mfe ni pəi ne, kaŋ ndo nji'i njua ɳa ɳki nā'aŋ ɳwa'aŋli ghə ne. Mi ni mfūon njua nthę ɳa mi ni njəi ɳa ɳwa'aŋli ghə chwie pəi fā'o tu'utho no kuo ndii. ⁹ Nō ha'aŋ a po ne, m̄fā'o pwanju'c, ki lō nthę pi ɳa pəi fā'o tu'utho ne, mi ni mfā'o nthę pi ɳa pəi ni mfā'o tu'utho, a chwie pəi pā'a ɳkunu yəi ni ph̄i. Nthę ɳa pəi ni mfā'o pi tu'utho llə ɳkuoŋ pogō Minnwi, nne pigi shini ndo mfe ɳgə'i ni pəi kaŋ shigei. ¹⁰ Nthę ɳa tu'utho ɳa a po nthę pi pogō Minnwi ne ghà ntho ni pā'a nu ɳkunu ni ph̄i, ndugwi yi po lūgu nu ki yūa nu lō mbə. Ndo tu'utho ɳa a po pi yi ɳkuoŋ mbhi ne ghà ntho ni

gu.

¹¹ Lii fi'í thi nu a tini moŋ ni'inj njù'ó ḥa ḥkwāŋ tu'uthɔ̄ yei ḥa Minnwi tā'a nu ne chwīe pəi fā'o, pugu pa fi'í ni'inj njù'ó ḥa pəi fā'o nō taa nu nchò yəi ne njəi! Yei nōoŋ nu ḥa mbhɔ̄ yəi yi wo. A piṇi nu'uŋ nthɔ̄ ni fi'í pigitua, fi'í pōgɔ̄, fi'í khwā nu pugu pa fi'í ni'inj njù'ó, ni fi'í pīri nu noŋ nō fe nu njó ni ḥoŋ ḥa a chwīe nnu ḥa a lō nji'i ḥkā'o ne! Moŋ ḥguoŋ ndii għao, pəi nōoŋ noŋ yəi ḥa mbhɔ̄ yəi yi wo moŋ nnu għo. ¹² Nne nji'i nthęe nō ha'anj ḥki nā'anj ḥwa'anjli mfę̄ ni pəi ne, a shini ndɔ̄ mbɔ̄ nthęe pi ḥoŋ ḥa a fāaŋ nnu għo ne, ki nthęe ḥoŋ ḥa pi fāaŋ mbiŋ yu ne. A ni mbɔ̄ nthęe pi ḥa ni'inj njù'ó yəi mbiŋ pigi nōoŋ noŋ yi ni pəi shħi Minnwi. ¹³ Nthęe yie għo, pigi fā'o għrinju'ó.

A lō ḥgu'ó mbɔ̄ pi yigi għrinju'ó, pigi piṇi mfā'o pwanju'ó mbīgi nthęe pi pwanju'ó Taitu, nthęe ḥa ḥguoŋ yəi mā'anj għrif yi. ¹⁴ Nshini ndɔ̄ mfā'o lrithɔ̄ nthęe sheshe kwēi njù'ó ḥa mi ni ḥkwēi għo nthęe vəi ne. Ndɔ̄ wu'ó nō ha'anj ḥguoŋ nnu pə ḥa pigi ni nchhu ni pəi, ni nōoŋ ḥa a nnu shini ne, ḥguoŋ kwēi nu njù'ó ḥa pigi ni ḥkwēi shħi Taitu ne nōoŋ ḥa a nnu shini. ¹⁵ Fi'í khwā ḥa a fā'o ni pəi ne ka piṇi njieŋ yieej, nō ha'anj a kwiŋ ya'o nchò yəi għao ne, fi'í ḥkwān nō ha'anj pəi ni nchhu għo ḥa a tho a pwa ni pōgɔ̄ pugu pa wrū nu. ¹⁶ Mfā'o pwanju'ó nthęe ḥa m̄fā'o ḥkiej tħinjju'ó mbiŋ pəi.

8

Mme pwaruŋ moŋ yaoŋ fe

¹ Ndwe, ma pa līŋ paŋ, pigi tā'a nu ḥa pəi ji fī'i pwapanj Minnwi ḥa a fe ni pa chōshi moŋ Mashedonia nε. ² Moŋ mmē titinī ḥgə'i ḥa a moon vugu nε, ntou pwanju'c yugu chwīe pugu fe ki lō nji'i ḥgī'e, nji'i nthε pi nō ha'an pugu ya mbou ḥga'a nε.

³ Nthε ḥa mi miŋkwentie yugu ḥa pugu ni mfe nō fī'i nji yugu, ti a ka lō nchaa nji yugu chaa, pugu ni mfe pi ni khwā njū'c yugu, ⁴ ndīgə'i vigi ki jwe nō fā'o nu shīna nō pō nu ḥgia yaoŋ fe nō ghēre nu ḥgwa Minnwi pi taoŋtaoŋ. ⁵ Yei lō mbō ḥkwaŋ ha'an pigi ni njwεre nu nε, ndō pugu ni mfūoŋ mfe noŋ yugu ni Taathō ḥkaon, mbini mfe noŋ yugu ni pigi wu'c ḥkwaŋ nō ha'an Minnwi tā'a nu nε.

⁶ Nnε pigi ni ḥkōnō Taitu ḥa nō ha'an a ni ḥkwo jē nε, â mī'εŋ fā'a pwapanj yei shīna pəi. ⁷ Ndō wu'c nō ha'an pəi ghēi nu shhī moŋ ḥguoŋ nnu nε, moŋ piŋ, moŋ chrā, pugu pa ji nu nnu, pugu pa thi nu titinī moŋ ni'īŋ njū'c, pugu pa khwā ḥa pigi chwīe ḥa pəi fā'o nε, * pəi yəi ḥa pəi ghēi shhī shi'i moŋ fā'a pwapanj yei ḥkaa yu.

⁸ Ndō nji'i nthε mfe yei pi nō gí ni pəi, ndō yei pō pi nō nōoŋ nu ḥa khwā yəi yi ndindī ntōgo pi ḥkuoŋ chwīe nu pəi yəi titinī ni'īŋ njū'c ḥgwa nduoŋ.

⁹ Pəi ji pwapanj Taathō via mbō Jishō Krishto, ḥa nji'i nthε pi nō ha'an a ni mfā'o nε, ndō nthε vəi, a ni ḥgū mbou, nji ḥa ntōgo ḥkuoŋ pou yi, pəi shi mfā'o.

* ^{8:7} 8:7 Pichəi pa Njwa'anlı Minnwi moŋ chrā Gri fā'o pi ḥa khwā ḥa pəi fā'o mbiŋ pigi nε.

10 Ndɔ moŋ nnu yei, mfe nyaŋ pí'i nu, ḥa yei po pi shéi ni pøi, mbɔ pøi ḥa shina ta'a ḥga'o ḥa a tøgɔ ne, pøi ni një pa'a ndɔ ḥgu'ɔ nchwie fà'a yei chwie, pøi ni mbìnì ḥkhwā no chwie nu fà'a ghɔ. **11** Nenne ki'e, pøi ghéi no ghɔ shhi ti mī'en fà'a ghɔ, nne ḥa píri nu noŋ no khwā nu no fà'a nu fà'a ghɔ nthø ḥa a nyien ta'a kwò pugu pa mī'en nu fà'a ghɔ no fi'i għri yøi. **12** Nthø ḥa píri nu noŋ no fe nu mbɔ, pi piŋ yaon fe noŋ pi fi'i ḥkwaŋ ha'an a fā'o ne, ki lɔ mbɔ pi fi'i ḥkwaŋ ha'an a lɔ nji'i mfā'o ne.

13 Yei lɔ nji'i mbɔ pi no chwie nu pichéi ḥgwa po shi'i pøi fā'o lr̄i, ndɔ a po pi no chwie nu ḥguoŋ ḥgwa po ndindi. **14** Fi'i ntou yaon ḥa pøi fā'o ndwe ne shi ḥgēre vugu moŋ yugu chà, nji ḥa ntou yaon ḥa pugu fā'o ne shi ḥgēre vøi moŋ yøi chà, nne ḥguoŋ pa nnu po ndindi. **15** Nø ha'an pi nā'an ne: "Noŋ ḥa a ni ḥkiri ntou yi ne shini ndɔ mfā'o ti a yieŋyieŋ ḥga'a ndɔ pa'a noŋ ḥa a ni ḥkiri shigei ne lɔ mbou yaon."

Taitu pugu pa pakwo pi

16 Ndɔ pia tōo Minnwi ḥa a fe ta'a ḥkwaŋ ni'inj njù'ɔ ḥa pigi fā'o no lina nu ni pøi ne njù'ɔ Taitu. **17** Nthø ḥa a shini ndɔ nji'i ḥgu'ɔ mbiŋ pi liggieri yigi, ndɔ nduthɔ yi thi titini moŋ ni'inj njù'ɔ, ḥkhwā ni njù'ɔ yi no thɔ nu njøi vøi. **18** Pigi taon vi pugu yichéi ta'a ḥgaŋ piŋ ḥa pi ya ḥga'o vi moŋ ḥguoŋ pa chɔshi nthø fi'i ḥkwaŋ ha'an a thɔ nchii pwa pisha'akhɔ ne. **19** Ki lɔ ḥgu'ɔ mbɔ pi yie ghɔ, pa chɔshi piŋ nu'uŋ nchu'ɔ vi ḥa pigi pugu nyien ka'a no fā'a nu fà'a pwapuŋ yei nthø

ndigha'o Taatho ndutho yi, ndo mbini nōoŋ ḥa pigi khwā nō ghēre nu.

²⁰ Pigi tēgo pi yei shendaon nne ḥa ki'i ḥoŋ krēi vigi nthē ḥkwaŋ nō ha'an pigi chho ndii nnu kwe nu, pugu pa ghrā nu maon pei ḥa pi fe ki lō ḥgī'e ne. ²¹ Pigi fā'o njū'c pigi nō chwīe nu nnu ye ḥa a lō ḥgu'c nchii pi ligi Taatho, ndo a chii ḥkaa yu ligi ḥgwamishua ne.

²² Pigi chho ntaon vugu pugu pa yichəi ta'a ndiŋ vigi moŋ piŋ ḥa pigi moon vi ntou ḥgē njei ḥa a ni'in njū'c nō ghēre nu moŋ ntou pa nnu, ndo ndwē, a ka piŋi nu'uŋ mfā'o ni'in njū'c fā'o mbīgi nthē fi'i ntou tīnīnju'c ḥa a fā'o mbiŋ pəi ne. ²³ Ndo ä mbō nō Taitu, a ḥgaŋ kwō a, ndo mbini mbō ḥoŋ ḥa pigi yu fā'a nu ka'a nō ghēre nu vəi. ḥga mbō nō pichəi pa līŋ pigi, pugu ghaŋ ntaon pa chōshi, mbō ndigha'o Krishto. ²⁴ Nthē yie ghō, pəi nōoŋ shhi pa chōshi ni ḥgwa pei fi'i khwā yəi pugu pa titenē yigi nthē vəi.

9

Yaoŋ fe nō ghēre nu ghaŋ piŋ Jerushaleiŋ

¹ Ndwe, a lō nu'uŋ ndo mbie ḥa m̄bini nā'an mfe ni pəi nthē nnu ghēre nu ḥgwa Minnwi pi taonetaon. ² Nji fi'i ḥkwaŋ ha'an pəi kwo pīri noŋ yəi nō ghēre nu ne, mbō yie ḥa ḥkwo fā'o kwēi njū'c nō ghō nthē vəi ni pa ḥgwa Mashedonia, nchhu nu ḥa jē ḥga'o yini, ḥgwa Akaya ni ḥkwo pīri noŋ yugu. Ndo ni'in njū'c yəi kwēne ntou yugu.

³ Ndo nthō ntaon ghaŋ piŋ pei ni pəi nne ḥa ki'i kwēi nu njū'c yigi nthē vəi yi'i ntaon ghagha

moŋ nnu pei, nne ɳa minthe pəi pīri noŋ yəi nɔ ha'anj mi ni ɳkwo chhu ɳa pəi shi mbo ne. ⁴ Ti ä mbɔ ɳa pichəi ɳgwa Mashedonia thə pīgi pugu, njəi ɳa pəi lɔ naa mbīri noŋ yəi, lrithə wēiŋ vigi, ndɔ pa'a yəi lrithə lɔ nu'uŋ mbɔ pi nnu chhu nthə fī'i tīnīnju'ɔ ɳa pīgi kwo fā'o nthə vəi ne. ⁵ Nthə yie ghɔ, mi ni mbī'i ɳa a pie ɳa mā'anj ghrī pa ghaŋ piŋ pei pugu ghēi shhi njəi vəi nɔ pīri nu yaŋ fe ɳa pəi ni ɳkā'a ne ndii maa kā'o nu nne ɳa pi kwo pīri maŋ pīghɔ maa nchəiŋ nu, a piŋ nōoŋ ɳa pəi fe nthə pi ɳa pəi khwā nɔ fe nu, ki lɔ mbo nthə pi ɳa pi ɳi vəi ɳi.

Ngaŋ fe ki lɔ ɳgī'ε

⁶ Yei nnu ghɔ: Shesheŋoŋ ɳa a phī yaŋ ɳgī'ε ne shi ɳkwōo shigei, shesheŋoŋ ɳa a phī ntou yi ne shi ɳkwōo ntou yi. ⁷ Shesheŋoŋ fe nɔ ha'anj a lōgɔ nthi mi njù'ɔ yu ne, ki lɔ mfɛ pi ni kwe thə, ki pi nɔ ha'anj pi ɳi vi ɳi, nthə ɳa Minnwi khwā ɳoŋ ɳa a ghà mfɛ ni pwanju'ɔ ne. ⁸ Minnwi fā'o ghrī nɔ fe nu yaŋ ni pəi a yieŋ ti nchaa fī'i ye ɳa pəi tā'a nu ne, nne ɳa pəi shi ɳga mfā'o ɳguoŋ yaŋ ɳa a pie ɳa pəi fā'o ɳguoŋ ndii għao ne, pəi fā'a fā'a shi'i mbīgi ɳgēi shhi. ⁹ Nɔ ha'anj pi nā'anj ne,

"A għrā pa yaŋ ki lɔ ɳgī'ε, a fe ni pa għaŋ pou.
Ndind iyi shi lɔ mfā'o ndugwi yi."*

¹⁰ Minnwi, mbo ɳoŋ ɳa a ghà mfɛ mbħe ni ɳgaŋ phī mbħe pugu pa maŋ jì nɔ jì nu ne, shi mbini mfɛ ɳguoŋ mbħe ye ɳa pəi fā'o nɔ phī nu ne ndɔ

---

* **9:9** 9:9 Nwa'anġli Nkhři 112:9.

nchwie a ku'c pəi kwōo ntou yi ɳkwaŋ ha'an pəi fe nu ki lo ɳgī'ε†.

¹¹ Pi shi nchwie pəi fā'o moŋ ɳguoŋ shendaŋ ghao, nne ɳa minthe pəi fe ki lo ɳgī'ε moŋ ɳguoŋ shendaŋ ghao. Ndii ɳa pigi fe pa yaŋ fe pəi ne, kaŋ ɳgwa shi ntōo Minnwi. ¹² Nthe ɳa fā'a nu fā'a yei lo ɳgu'c mbɔ pi pi'i nu chà ɳgwa Minnwi pi taon̄taoŋ, a piŋi nu nchwie ɳa ntou tōo nu linaŋ mbhɔ Minnwi.

¹³ Ntəgo pi ɳkuoŋ pɔ nu ɳa pugu piŋ fā'a yei, pugu shi mfe ndigha'o ni Minnwi nthę pi fe nu noŋ yəi ni pwa pisha'akhɔ Krishto ɳa pəi chhu ne, pugu pa pwapuŋ yəi nɔ fe nu yaŋ ni pugu pugu pa ɳguoŋ ɳgwa nduoŋ. ¹⁴ Nenne, pugu shi nduoŋ Minnwi mfe ni pəi ni mmę khwǎ, nthę pwapuŋ ki fi'i ɳa Minnwi nōoŋ ni pəi ne. ¹⁵ Pia tōo Minnwi nthę fe ki fi'i yei!

10

Pɔɔ taa nchò nthę fā'a yi

¹ Mmu nduthɔ a, Pɔɔ, ndīgəi vəi ntəgo pi ɳkuoŋ juju pugu pa ndipɔrɔ Krishto, mbɔ mmu ɳa pi chhu ɳa ɳga mbɔgə ligi ndii ɳa pia pɔ ka'a ne, ndɔ mfā'o tini njù'c ndii ɳa pia lo mbɔ ka'a ne! ² Ndīgəi vəi ɳa ndii ɳa nthɔ ne, ki'i pəi chwie m̄fā'o tiniŋju'c ni pəi nɔ ha'an m̄bī'i ɳa a pie ɳa mbɔ ni ɳgwa pe ɳa pugu pī'i yugu ɳa pigi chwie pa nnu pi moŋ freinooŋ ne.

³ Nthe ɳa nji'i nthę pi nɔ ha'an pigi wu'c mbɔ moŋ freinooŋ yei ɳkuoŋ mbhi ne, pigi lo nji'i nthę mā'an nchhò pi nɔ ha'an freinooŋ tā'a

† 9:10 9:10 Gri fā'o pi ɳa ndindi.

nu nε. ⁴ Nthε ḥa pa maoṇ nchhò pigi lō nji'i mbɔ pi maoṇ nchhò ḥkuoṇ mbhi. A pɔ pi titinì maoṇ nchhò llɔ mbhɔ Minnwi nō shāaŋ nu ghrí mimbiṇa ndɔ mbīni nshāaŋ pa mindoundou mifii. ⁵ Pigī ghà nshāaŋ sheshe mindoundou ḥa a pɔ nō ki'īnginì ni ji nu Minnwi nε, nchwie ḥguoṇ pī'i nu ya'o pi mbhɔ Krishto. ⁶ Ndii ḥa pəi ya'o nchò ti ḥgēi mī'εŋ nε, pigi fe njó ni sheshenjōn ḥa a lō nji'i nthɔ nja'o nchò nε.

⁷ Pəi lii ḥkwaṇ ha'aŋ pa nnu pɔ ligi pəi nε. Sheshenjōn mfā'o t̄injju'c ni noŋ yi ḥa a yi Krishto, a pini nu'uŋ ḥkwij noŋ yi ni yei nnu ḥa, wu'c nō ha'aŋ a yi Krishto nε, wu'c nennɛ pigi yi Krishto ḥkaa pigi. ⁸ Nthε ḥa mī nji'i ndɔ ḥkwēi njù'c ni nji' nthe ghrí ḥa Taathɔ fe ni pigi nō chwie nu pəi ku'c, ki lō mbɔ pi nō piri nu vəi nε, kaŋ m̄ba'a nji'i mfā'o lrithɔ.

⁹ Ndɔ nji'i ntā'a nu a pɔ pi nō ha'aŋ nchhɔ ḥgūru vəi wūru ni pa ḥwa'aŋli ḥa ḥa'aŋ mfε nu ni pəi nε. ¹⁰ Nthε ḥa pi chhu ḥa, "Pa ḥwa'aŋli pi lrī ndɔ ntinì, ndɔ ndii ḥa a pɔ ju shhe nε, pa'a nduthɔ yi lō ntinì, ndɔ chrà yi pɔ nnu gha." ¹¹ ḅkwaṇ ḥoŋ gho ji ḥa yaoṇ ḥa pigi chhu pi moŋ ḥwa'aŋli ndii ḥa pigi lō mbɔ nε, wu'c nnu ḥa pigi chwie ndii ḥa pigi pɔ shhe nε.

¹² A lō nji'i mbɔ pi ḥa pigi moon nchhɔ nū'cŋ noŋ yigi pi moŋ ta'a nthiŋkwo, ki nthɔ mbīni pi noŋ yigi pigi pa ḥgwa pε ḥa pugu pa'o nu nō noŋ nu noŋ yugu ḥa pugu ḥkięŋ ḥgwa nε. Ndɔ ndii ḥa pugu lōgɔ noŋ yugu a pɔ nthiŋkwo fī'i pa nnu, ndɔ mbīni ḥgwa pi mbīŋ pugu nε, nōnoŋ ḥa ḥgwa pei lō nji'i nji' nnu.

¹³ Minthe pa'a pigi lɔ ηkwēi njù'ɔ yigi mfərə yei nthiŋkwo, pigi shi ηgu'ɔ ηkwēi njù'ɔ yigi ndugwi moŋ fieŋ ɳa Minnwi fe ni pigi ɳa pigi fā'a fō ne, ti nchəiŋ mbīŋ pəi. ¹⁴ Nthe ɳa pigi lɔ nji'i mbīgi pi non yigi pi nō ha'aŋ pigi shini ndɔ nchəiŋ mbīŋ pəi. Nthe ɳa a pigi mbɔ fūoŋ ηgwa llɔ fie hiŋ ntho njəi vəi ni ηkìni pwa pisha'akhɔ Krishto.

¹⁵ Pigi shi'a nji'i ηkwēi njù'ɔ mfərə nthiŋkwo moŋ fā'a ɳa ηgwa nduoŋ fā'a ne. Ndɔ kwà'a yigi pɔ pi ɳa nō ha'aŋ piŋ yəi pīgi nu ne, fī'i li'i ɳa pigi shi fā'a shina pəi ti nchəiŋ ne, shi mbīgi ntou yi, ¹⁶ nji ɳa pigi shi nchii ηkìni pwa pisha'akhɔ ti mfərə la'ataoŋ yəi, pi ki lɔ ηkwēi pi njù'ɔ ntho fā'a ɳa chəi ηoŋ kwo fā'a ηgei nduoŋ ne. ¹⁷ "Sheshenŋoŋ ɳa a kwēi njù'ɔ yi ne, kwēi njù'ɔ yi ntho pi Taathɔ."

¹⁸ Nthe ɳa a lɔ nji'i mbɔ pi ηoŋ ye ɳa a nōoŋ ηoŋ yi nō ηkiεŋ ηoŋ ne ɳa pi piŋ vi, a pɔ pi ηoŋ ye ɳa Taathɔ nōoŋ vi ɳa a ηkiεŋ ηoŋ ne.

11

Pɔɔ pugu pa għaq ntaoŋ mifī

¹ Ntā'a nu ɳa pəi fā'o shigei wēiŋ njù'ɔ moŋ muuŋ mi shigei nnu na. Pəi fā'o wēiŋ njù'ɔ vəi.

² Mfā'o the fugu Minnwi ntho vəi, mi ni nōoŋ vəi nō minġwwe fhi, ɳa a lɔ nji mimbia ne, ni ta'a mimbia, mbɔ Krishto. ³ Ndɔ ntho mbɔgo nu ɳa wu'ɔ nō ha'aŋ mitwe'i ghɔ ni mfīl̄ Ive ntōgo pi ηkuoŋ mbha nnu mifīl̄ yi ne, njù'ɔ yəi shi mfīl̄ vəi ki pəi lɔ nu'uŋ nthi ni ta'anju'ɔ, pugu pa fe nu njù'ɔ yəi moŋ taonتاوŋ ni Krishto. ⁴ Nthe ɳa

yichəi ηοη nthə nchii pa nnu nthə yichəi Jishə
ηkiεη ye ηa pigi chii nu ne, pəi piŋ piŋ. Pəi piŋ
yichəi jijwə ki lō mbə ye ηa pəi ni mfūoŋ mbiŋ
ne piŋ, mbiŋ yichəi pwa pisha'akho nduoŋ ki lō
mbə ye ηa pəi ni mfūoŋ mbiŋ ne piŋ.

⁵ Shishini, ndə nji'i mbī'i ηa memme ghaŋ
ntaoŋ pəi piŋe chaa a chaa. ⁶ A nji'i mbə pi ηa
ndə nji'i nji chrà, pa'a a lō mbə pi ηa ndə nji nnu.
Nō chrā nu shini, pigi ni nchwie pəi ji pei pa nnu
moŋ ηguoŋ shendaŋ għao.

⁷ Ki mi ni nchwie pi phī no jū nu noŋ a nji ηa
minthe pi kērə vəi? Nthə ηa mi ni nchii ηkni
pwa pisha'akho Minnwi ni pəi ki lō ηkwe pe ne.

⁸ Mi ni nchīgi pa chōshi nduoŋ nthə ηa mi ni
ηkwe pe mbħo pugu no fā'a nu mbħo pəi. ⁹ Nō
pīgi nu, ndiŋ ηa pia ni mbə ka'a pa chà pō mbiŋ
mu ne, nshini ndə ηgana sheshenjoŋ vəi. Pa għaŋ
piŋ llō Mashedonia ni mbi'i pa chà paŋ. Nne,
ndāa no pō nu lr̥i ni pəi, ndə mba'a nde ma mbə
lr̥i ni pəi. ¹⁰ Nō ha'aj nnu shini Krishto pō njù'c
mu ne, mba'a nji'i mienj kwēi nu njù'c moŋ pa
krao ηgei Akaya. ¹¹ Yie pō nne nthə khō? A pō
nthə pi ηa ndə ηkhwā vəi? Minnwi ji ηa ηkhwā
vəi.

¹² Nshi ηgu'c nthə nchwie pa nnu pē ηa nthə
nchwie nu ne, nne nji ηa nshi mfā'o shiňa no lī'i
nu ηgwa pigho ηa pi lōgħ vugu no ta'a yaon pigi
pugu moŋ nnu pē ηa pugu kwēi njù'c yugu nthə
yie ne. ¹³ Nthə ηa ηkwaŋ ηgwa pigho pō pi għaŋ
ntaoŋ mifii, għaŋ fà'a fiη ηgwa, ηa pugu pūoŋ
noŋ yugu mbə no għaŋ ntaoŋ Krishto. ¹⁴ Ndə a
lō nu'uŋ mbə pi nnu għrāo nu nthə ηa nji'i nthə

pi Shata pūoŋ noŋ yi mbɔ̄ nō ḥgaŋ ntaoŋ lí'ɛ.
¹⁵ Nthe yie ghɔ̄, a lo njí'i mbɔ̄ pi nnu ghrāo nu
 nō ha'aŋ puoŋ fà'a pi ḥkaa pugu pūoŋ noŋ yugu
 mbɔ̄ nō puoŋ fà'a ndindí. Moŋ ndugwi yi, pugu
 shi ḥkwōo pi ḥkwaŋ ha'aŋ pugu phī ne.

*Pa ḥgə'i ḥa Pcc ni ntɔgɔ̄ moŋ ghɔ̄ nō ḥgaŋ
 ntaoŋ Krishto ne*

¹⁶ Na'aŋ mbìnì mbì'i, ki'i yichèi ḥoŋ pī'i ḥa
 m̄bɔ̄ pi na. Ndɔ̄ p̄e i ndōgɔ̄ a nenné, p̄e i piŋ a ne
 nō na njí ḥa minthé ḥkwéi njù'c a shigéi. ¹⁷ Yei
 nnu ḥa ñthó nchhu nu ne, ñdɔ̄ njí'i ḥkwe ghrí pi
 mbhɔ̄ Taathó nchhu nu nō ghɔ̄, ñchhu pi nō na.
¹⁸ Nthe ḥa ntou ḥgwa ghà ḥkwéi njù'c nthe pi
 nnu freinor ne, mummu ḥkaa mu ñshi ḥkwéi.
¹⁹ Nthe ḥa p̄e i ghà ḥgwéiŋ njù'c ni pa na moŋ
 pwanju'c, ḥa p̄e i p̄o pi ghaŋ shiethɔ̄! ²⁰ Nthe ḥa
 p̄e i ghà mfá'o wéiŋ njù'c nō ha'aŋ ijoŋ ndōgɔ̄ v̄e i
 nō pa ḥkúna ki njoo mbhɔ̄ p̄e i, ki mfíi v̄e i, ḥkérə
 noŋ yi nthi thɔ̄ p̄e i, ki nchréi lrí téne p̄e i. ²¹ A
 nnu lrithɔ̄ v̄e i nō chhu nu ḥa pigi ni ḥkí'i ḥga'a
 nō chwíe nu nnu pighɔ̄.

Ndɔ̄ ti šheshenjɔ̄ mfá'o t̄injju'c nō tene nu
 nthe yichèi nnu (ñchrā pi nō na ḥkamu'c),
 m̄fá'o t̄injju'c nō tene nu nō ghɔ̄ ḥkaa mu.
²² Pugu pa ḥgwa Hibru? Mummu ḥkaa mu
 yie. Pugu pa ḥgwa Ishrae? Mummu ḥkaa mu
 yie. Pugu puoŋ Abrahaŋ? Mummu ḥkaa mu
 yie. ²³ Pugu puoŋ fà'a Krishto? ḅka chaa vugu
 chaa. Nchrā pi nō ha'aŋ mbɔ̄ pi l̄l̄iŋ, ndɔ̄ ḅka
 p̄o p̄o nchaa vugu, moŋ ntou fà'a, moŋ ghéi nu
 chéiŋ ḥgeŋge, pi wie a moŋ ḥgé ki fi'i, ḅgu'c ma

ntəgə pi moŋ gu ntou ndii. ²⁴ Nō tieŋ ηge, pa ηgwā Juu wie a ni trei wuŋ ni ndipu'u ndigi cho ηgwāŋ. ²⁵ Nō trei ηge, pi wie a ni muuŋ thi, ntuŋ a ni ηgu'c ta'a ηge, mitu ηkhī kwo chhwī nshina kraokrao ni mmu trei ηge, moŋ ta'a tu'u ni ta'a naonchī ñdoo nu ηkuoŋ yaŋ tho mme ηkhī. ²⁶ Ηkuoŋ ntou pa nyieŋ, ñtəgə moŋ gu moŋ pa nineni, ntəgə moŋ gu mbhō pa ηgina minwi, ntəgə moŋ gu mbhō pa ηgwa paŋ, ntəgə moŋ gu moŋ pa memmē la'ataoŋ, ntəgə moŋ gu moŋ ηkūnu njó, ntəgə moŋ gu moŋ mme ηkhī, ntəgə moŋ gu mbhō pa ηgwa ηa pugu fī ŋa pugu pa ghaŋ piŋ ne. ²⁷ Moŋ ηgə'i pugu pa wie noŋ, ntəgə moŋ ntou pa tu'u ki lō ndhe, njī yia a, njū'c a piŋi njaoŋ, mbō ki maon jī moŋ yieŋ ndii, moŋ figəi pugu pa pou kwri ndhwī. ²⁸ Ndō nō mieŋ nu ki lō ηgə'i mfī'i pichəi pa nnu nduoŋ, moŋ pa lellē, mīfā'o lrī ghana njū'c nthē ηguoŋ pa chōshi. ²⁹ Ndii ηa ηoŋ lō ntinī ne, mībō nō ha'aŋ ñdō ntinī ηkaa mu. Ndii ηa pi chwīe ηoŋ gū moŋ phī ne, ñdīnaoŋ ni pə'i njū'c.

³⁰ A mbō ηa ñteŋe, ñteŋe pi ni pa maon pe ηa a nōoŋ ηa ñdō ntinī ne. ³¹ Minnwi ndō mbō Tāa Jishō Taathō, mbō ju ηa mbōrō pō jī ki ndugwi yi ne, jī ηa ñdō njī'i nthō nde'i pi ηgięŋ. ³² Moŋ Damashiku, ηoŋ ηa a ni nthō nsha'a nu mbhō Fūoŋ Areta ne, ni nchhō ηkē'i mme la'ataoŋ Damashiku nō wēiŋ nu ma, ³³ ndō pi ni ni'iŋ a moŋ mikuo nshwi'i cho windu mbiŋ ηka'a, nne ñtei ntaoŋ mbhō yu.

12

*Nnu ha'anj Pcc yəti ne
pugu pa maoŋ chwe'ichwe'i moŋ noŋ yu*

¹ A pie ḥa ḥgə̄i shh̄i nth̄o ḥkwēi nj̄u'c a, nji'i nth̄e pi nō ha'anj shéi shi l̄c mb̄o nō gh̄o, ḥshi ḥgə̄i shh̄i nō chrā nu ḥkuoŋ yəti nu nnu pugu pa nnu ha'anj Taath̄o nōoŋ ne. ² Nji yichə̄i ḥoŋ moŋ Krishto ḥa a khwə̄enchr̄o ḥga'ombhi nō ha'anj pi ni njā vi ḥku'c nō gh̄o moŋ trei yere po, ki a ni mb̄o pi moŋ freinooŋ ki a shini nd̄o mb̄o pi moŋ freinooŋ, nd̄o nji'i nji, a ji Minnwi. ³ Nji ḥa pi ni njā ḥoŋ vei ḥku'c nō gh̄o moŋ li'i pwapwa po, ki a ni mb̄o pi moŋ freinooŋ ki a shini nd̄o nji'i mb̄o moŋ freinooŋ, nd̄o nji'i nji, a ji Minnwi. ⁴ A ni nja'o pa nnu ḥa mba'a nchò f̄i'i, ḥa pi shi l̄c nji'i mbiŋ ḥa ḥoŋ chhu.

⁵ Nshi ntene moŋ ligi ḥoŋ vei, nd̄o ni nyaeŋ noŋ m̄ba'a ntene, ḥkięi ni pa yaon ḥa nd̄o nji'i ntini moŋ gh̄o ne. ⁶ Nthe ḥa m̄i nd̄o ḥkhwā nō kwēi nu nj̄u'c a pa'a nd̄o nji'i mb̄o pi na, nthe ḥa ḥshi nth̄o nchrā pi nnu shini. Nd̄o m̄ba'a nji'i ntene, nne ḥa ki'i ḥoŋ l̄i a nō yaon ḥa a nchaa f̄i'i ḥkwaŋ ha'anj a yəti mbiŋ mu ki nja'o ll̄o mbh̄o mu ne.

⁷ Nenne, nō li'i nu ma ḥa ki'i nōoŋ noŋ nth̄e pa memm̄e nnu ghraoghrao ḥa ḥki yəti ne, pi ni ni'iŋ pa yaon nō pa yaon chwe'ichwe'i mbiŋ mu, ḥgaŋ ntaoŋ ll̄o mbh̄o Shata, nō fe nu ḥgə'i vəi, nō li'i nu ma ḥa ki'i m̄fā'o nōoŋ noŋ. ⁸ Njua ni Taath̄o ni trei ḥgē nne ḥa minth̄e yaon yei taon mbiŋ mu. ⁹ Nd̄o a chhu vəi ḥa, “Pwapuŋ a p̄o pi ḥguoŋ yaon ḥa a pie ḥa o fā'o, nth̄e ḥa ḥguoŋ

nji a ghà nōoṇ noṇ yi ndīi ḥa o lō ntin̄i ne." Nthe yie ghō, ḥa mfā'o pwanju'c ki'c no tene nu moṇ po nu ma ki lō ntin̄i, nne ḥa minthē nji Krishto kina mbiṇ mu. ¹⁰ Nthe ligi Krishto ki'c, m̄fā'o pwanju'c moṇ po nu ki lō ntin̄i, moṇ wé'i, ḥgə'i ghagha'a ḥa pi fe nu vəi pugu pa nnu titin̄i. Nthe ḥa ndīi ḥa n̄dō nji'i ntin̄i ne, ḥkaṇ titin̄i kə'i ghō.

Pɔɔ fā'o njù'c nthę chɔshi Korię

¹¹ Nkwo po no na, a fra pəi m̄fra a ḥa m̄bō nne, nthę ḥa a ni mfā'o pəi no chhu nu ḥa mi ḥkię̄n̄ noṇ ndō mbiṇ a. Nthe ḥa n̄shini ndō ḥkigəi kigəi nchaa ḥgwa pighō ḥa pugu chhu ḥa pugu għan̄ ntaoṇ Jishō liegliex, nji'i nthę pi no ha'an̄ n̄dō mbō yichəi yaon̄ ne. ¹² Mi ni nōoṇ pa l̄i ḥkię̄n̄ ḥgaṇ ntaoṇ Jishō shina pəi ni ḥguoṇ wēiṇ njù'c ghao, ntogo ḥkuoṇ pa l̄i pugu pa nnu ghraogħrao ni pa memm̄e fā'a titini. ¹³ Nthe ḥa a po pi moṇ yəi shendaon̄ ḥa pi ni nchwie ni pəi no ha'an̄ pəi lō mbō yaon̄ shina ḥguoṇ pichəi pa chɔshi, ḥkię̄n̄ ḥa mmu nduthō a, shini ndō mbō lr̄i ni pəi? Pəi l̄i's phī a yei mfe a no ghō!

¹⁴ Lii njəi, n̄kwo pīri noṇ a no tho nu ḥkra vəi a po trei ḥge, ndō m̄ba'a m̄bie vəi ni sheshe yaon̄ nthę ḥa n̄dō nji'i ntā'a pi maoṇ pəi, n̄tā'a pi pəi. Nthe ḥa a lō nji'i ni puoṇ ḥa pugu lēiṇ maoṇ nthę pa tāa pugu, ndō a yī'i ḥa a lēiṇ pa tāa nthę puoṇ pugu. ¹⁵ Nshi nja ḥkhwā no phę nu ḥguoṇ yaon̄ ḥa m̄fā'o ne ti mbħe chombhi a nthę nchəi yəi. Mi ḥkhwā vəi ntou yi, a nu'uṇ m̄bie ḥa pəi khwā a pi shigei yi?

¹⁶ Pichəi shina pəi piŋ ɳa mmu nduthə a shini ndə mbo lr̄i ni pəi, pichəi shina pəi chhu ɳa mi ni mbə pi ɳgaŋ mbe, nchīgi vəi ni mifii. ¹⁷ Nkwaŋ neɪŋ? Nki tɔgə mbīŋ shesheŋoŋ ɳa ɳki taonə ne nchīgi vəi? ¹⁸ Nki līgəi Taitu ɳa a ghēi, nchu'ɔ ta'a ɳgaŋ piŋ ntaonə vugu yu. Taitu ni chīgi vəi? ɳguoŋ yigi pugu shini ndə mfā'o ta'a ɳkwaŋ njù'ɔ ndə mbha nnu yigi pɔ ta'a yi?

¹⁹ Pəi wu'ɔ nchhə mbī'i nu ɳguoŋ ndii yei ɳa pigi chhə nchhu nnu pei nchhə ɳkwe pi noŋ pigi? Pigı chrā nu ɳkwaŋ ha'an Krishto tā'a nu ɳa pigi chrā shhi Minnwi ne, ndə ɳguoŋ pa nnu ha'an pigi chwīe nu ne, pigi chwīe pi nō ghēre nu vəi, ma ɳkieŋ pa līŋ paŋ. ²⁰ Nthe ɳa mbəgo nu ɳa ndii ɳa ñshi nthə ne, pa'a ñdə ɳjəi vəi ɳkwaŋ ha'an ɳkhwā ne, ndə pa'a pəi lo ɳjəi a nō ha'an pəi tā'a nu ne. Mbəgo nu ɳa kə'ichəi fɛ'i shi mbo, kighi'ə pɔ, pigitua, pugu pa kipina, ni chrā piphi, ni nchú, nōoŋ noŋ pugu ghaghana. ²¹ Mbəgo ɳa ñshi ɳga mbīni nthə, Minnwi a shwi'i a shhe shhi pəi, kə'ichəi ñshi mfā'o nō kēi nu ntou pa ɳgwa ha'an pugu ni ɳkwo ma nchwīe phī ndə pa'a ndə nji'i mbā'a ɳkūnu yugu ni pa nnu tɔtɔ, kwoshuoŋ pugu pa nnu nchhí ɳa pugu chwīe ne.

13

*Shūu nu ténə pugu pa ndugwi njīŋ mā'aŋ nu
chrā*

¹ A ɳgé yi trei ndwe nō ha'an ñthə nu ɳkra vəi. "Pi nchhu sheshe nnu thə ɳoŋ, a wu'ɔ mbie ɳa paa miŋkwentie ki yi trei wu'ɔ mbə ɳkaonə nnu

ghə maa mbə ḥa a nnu shini”*. **2** Mi ni nshūn
téne ḥguoṇ ḥgwa pə ḥa pugu ni nchwie phī ne
pugu pa ḥguoṇ pichəi ḥgwa nduoṇ. Ndə mbinī
nthə nshūn téne yugu ndwe ḥa ndə nji’i mbə ne,
wu’c nō ha’an ḥki chwie ndii ḥa ḥki thə ḥkra vəi
mbra ḥgē ne, ḥa mī mbinī nthə ḥkamu’cə pa’ā
ndə nu’uŋ mieŋ vugu. **3** Nchhu nein nthə ḥa pəi
chhə ntā’ a lī nō noṇ nu ḥa Krishto chhə nchrā
nu ntəgo pi mbin mu. Krishto shi lō mbou pi
ghrī ni ḥkwaŋ ha’an pəi pugu təgo nu ne. A fā’o
ghrī shina pəi. **4** Nthə ḥa pi ni ḥkwīŋ vi ḥkuoṇ
wā’ a nthə nōnoṇ nu ḥa a shini ndə ntinī, ndə a
fā’o chəmbhi ndwe ntəgo pi ḥkuoṇ nji Minnwi.
Pigi ḥkaa pigi lō nji’i ntinī moṇ pə nu pigi pugu
ka’ a, ndə moṇ chwie nu pa nnu pia ka’ a, pigi fā’o
chəmbhi pigi pugu ntəgo pi ḥkuoṇ nji Minnwi.

5 Pəi līi noṇ pəi njəi ḥa pəi pə moṇ piŋ! Pəi
ywe’i noṇ pəi, ki pəi lō nji yei nnu, ḥa Jishə
Krishto pə moṇ njù’c pəi, kaŋ a nein, shishini
pəi gū ywe’i nu ghə gū. **6** ḅkwā’ a ḥa pəi shi njəi
ḥa pigi lō nji’i ḅgū moṇ ywe’i nu ghə.

7 Ndə pigi luon ni Minnwi ḥa ki’i pəi fāaŋ
sheshe nnu, ki lō mbə pi ḥa pigi nōnoṇ noṇ yigi
ḥa pigi ka’oka’o moṇ ḥguoṇ nnu. A pə pi ḥa
pəi chwie nnu ye ḥa a kā’o ne, nji’i nthə pi nō
ha’an a shi mbə nō ha’an pigi gugu. **8** Nthə ḥa
minthə pa’ a pigi lō nji’i nchwie sheshe nnu ḥa
a nōnoṇ nu ḥa pigi lāa nnu shini lāa. Minthə
pig i wu’c nchwie sheshe nnu nthi pi ḥkuoṇ nnu
shini. **9** Pigi fā’o pwanju’c ndii ḥa pigi pou ghrī,

---

* **13:1** 13:1 ḅwa’anjli Mbra Fe nu Gí 19:15.

ndə pəi fā'o ghrí nε. Pigi luon̄ nu ɳa pəi pīn̄i mbīn̄i mb̄o shi'i.

¹⁰ Nthe yie ghō, ḥa'an̄ nnu pei mfe nī pəi ndīi ɳa pia lō nji'i mb̄o ka'a nε, nne ɳa ndīi ɳa ḥthō nε, m̄ba'a nu'uŋ nōoŋ nnu ghrí ɳa Taathō fe vəi nε mbīŋ̄ pəi ni nji, mb̄o ghrí ɳa a fe vəi ɳa ḥkugwi vəi nō ghō ki lō nshāaŋ vəi shāaŋ nō ghō nε.

¹¹ Nō lūgwi nu, ma līŋ̄ paŋ̄, p̄əi fā'o pwanju'ō. Pəi pa'o nō pīn̄i nu mbīn̄i mb̄o shi'i, mā'aŋ̄ njū'ō noŋ̄ pəi ni noŋ̄ pəi. Pəi pō ni ta'anggi, p̄əi chhō moŋ̄ ta'anggi. Minnwi khwā, mb̄o Minnwi ta'anggi, pō pəi pugu.

¹² Pəi chrā ni noŋ̄ pəi shishi'i ni paŋ̄ nu noŋ̄.

¹³ Nguon̄ pa ɳgwa Minnwi pi taoŋtaoŋ̄ mā'aŋ̄ chrà yəi.

¹⁴ Pwapuŋ̄ Jishō Krishto, mb̄o Taathō, pugu pa khwā Minnwi pugu pa Jijwē Minnwi pō pəi pugu ghao.

Nwa'anli Kìn a Fhi

Bambalang: Nwa'anli Kìn a Fhi (New Testament+)

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bambalang

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

850ef3bb-da84-57bb-be90-e9077e8294e0